

УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВИКЛАДАЧІВ І ДОСЛІДНИКІВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: РОЛЬ АКАДЕМІЧНИХ
ТА ГРОМАДСЬКИХ СПІЛЬНОТ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
У РАМКАХ ПРОЄКТУ
«ЄС-СХІДНЕ ПАРТНЕРСТВО: МАЙБУТНІ ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ СПІЛЬНИХ ІНІЦІАТИВ
АКАДЕМІЧНИХ ТА ГРОМАДСЬКИХ СПІЛЬНОТ В УКРАЇНІ»
620395-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-SUPPA-EU-EaP

Рівне
09 листопада 2023 р.

*За повного або часткового використання матеріалів збірника
посилання на видання обов'язкове.*

*Матеріали надруковані методом прямого відтворення тексту,
наданого авторами, які несуть відповідальність за його
достовірність, зміст і стилістику, за правильне цитування джерел
та посилання на них.*

*Організаційний комітет не несе відповідальності за погляди,
висловлені авторами матеріалів.*

**ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ:
РОЛЬ АКАДЕМІЧНИХ ТА ГРОМАДСЬКИХ СПІЛЬНОТ:** Збірник матеріалів Міжнародної
науково-практичної конференції (м. Рівне, 09 листопада 2023 р.). – Українська Асоціація
Викладачів і Дослідників Європейської Інтеграції; Київ. 2023. – 227 с.

У збірнику вміщені тези учасників Міжнародної науково-практичної конференції, метою якої було: сприяти консолідації національних та міжнародних інтелектуальних ресурсів у сфері Європейських студій під час війни та поширенню досліджень з питань європейської інтеграції серед академічної спільноти України та за її межами, а також розвитку співпраці академічних кіл з громадським сектором, що в синергії поглиблює розуміння шляхів, можливостей і механізмів співпраці України з Європейським Союзом у сфері безпеки, політики, демократії, прав людини, економіки, науки, освіти, культури, екології, цифрових трансформацій та перспектив набуття Україною повноправного членства в ЄС.

Збірник матеріалів підготовлено та видано за кошти Проекту Асоціації: «ЄС-Східне партнерство: майбутні шляхи активізації спільних ініціатив академічних та громадських спільнот в Україні» 620395-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-SUPPA-EU-EaP, що здійснюється за підтримки Програми Еразмус+ на прямих ім. Жана Монне.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflect the view of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Збірник розміщено на сайті: aprei.com.ua

© Українська Асоціація Викладачів і
Дослідників Європейської Інтеграції, 2023

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Ірина Захарчук УРАЇНСЬКА ГУМАНІТАРИСТИКА І ДІАЛОГ З ЄВРОПЕЙСЬКОЮ КУЛЬТУРОЮ	6
Ірина Панчук ПРОБЛЕМА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ	11
Олег Пошедін СПІЛЬНА ЗОВНІШНЯ І БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В КОНТЕКСТІ ПЕРСПЕКТИВИ НАБУТТЯ ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ В ЄС	14
Андрій Мартинов AGENDA-2030: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ МІЖ РОЗШИРЕННЯМ І ВИКЛИКАМИ БЕЗПЕКИ	17
Ігор Тодоров, Анатолій Мешко НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	20
Аліна Бохан КОНСУЛЬСЬКА СЛУЖБА В ЗМІЦНЕННІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БЕЗПЕКИ	24
Наталія Романюк ПЕРСПЕКТИВИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ	27
Таміла Герасимчук МІЖНАРОДНА СОЛІДАРНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З УКРАЇНОЮ В ПРОТИДІЇ ПОВНОМАСШТАБНІЙ ЗБРОЙНІЙ АГРЕСІЇ РОСІЇ	34
Віктор Мушенко ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ МІСЦЕВОГО УПРАВЛІННЯ ВІДНОВЛЕННЯМ ПОСТТРАЖДАЛОГО ЖИТЛОВОГО ФОНДУ	40
Юрій Мателешко ПОЗИЦІЯ НІМЕЦЬКИХ НЕУРЯДОВИХ ІНСТИТУЦІЙ «М'ЯКОГО» ВПЛИВУ ЩОДО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	44
Оксана Кундеус СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПЕРСПЕКТИВ	48
Галина Невинна, Артем Пархомчук ЛЮБЛІНСЬКИЙ ТРИКУТНИК ЯК ІНСТРУМЕНТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	53
Катерина Маркевич «ЗЕЛЕНИЙ» ПЕРЕХІД ЯК МОЖЛИВІСТЬ ДЛЯ СТАЛОЇ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ	58
Василь Намонюк РОЗВИТОК ДОБРОВІЛЬНОГО ВУГЛЕЦЕВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ ЯК СКЛАДОВА ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КЛІМАТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ	70
Дмитро Луців, Василь Гулай ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ НА КЛІМАТИЧНУ ПОЛІТИКУ УКРАЇНИ	75

Дарина Самойленко, Катерина Кравець ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ У ПАРТНЕРСТВІ З ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИМИ КОРПОРАЦІЯМИ.....	80
Анна Лип'юк, Людмила Захаренко ПРИНЦИП НЕЙТРАЛЬНОСТІ У ГУМАНІТАРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	83
Людмила Казначесва КУЛЬТУРНА ТЕМАТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	86
Валерій Вінс, Людмила Кудирко ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ВИМІРИ НАЦІОНАЛЬНОГО БРЕНДУ УКРАЇНИ	89
Tetyana Shamsutdynova-Lebediuk INTERFAITH DIALOGUE IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION TRANSFORMATIONS	94
Віталій Ігнат'єв ПРАВОСЛАВНА ПОЛІТИЧНА ТЕОЛОГІЯ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	98
Василь Рожко СИНЕРГІЯ ВІРИ ТА ЕКОЛОГІЇ – АНАЛІЗ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ХРИСТІЯНСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ЕТИКИ	102

РОЗДІЛ 2

РОЛЬ АКАДЕМІЧНИХ ТА ГРОМАДСЬКИХ СПІЛЬНОТ У ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ З ЄС. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ В ОСВІТНІ ПРОГРАМИ РІЗНИХ ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ

Наталія Малиновська АДВОКАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ РЕФОРМ ОРГАНІЗАЦІЯМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ	107
Віталій Лебедюк АНАЛІТИЧНІ ЦЕНТРИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ	113
Віталій Лесняк РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ТРЕТЬОГО СЕКТОРУ В ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ТА СХІДНІЙ ЄВРОПІ	118
Галина Ніколайчук, Інна Ногачевська РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОСВІТНИХ ПРОЄКТІВ У ФОРМУВАННІ ЦІННИСЬКОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	123
Dr hab. Prof. Jadwiga Daszykowska-Tobiasz SPOŁECZNE BARIERY INTEGRACJI DZIECI UCHODźCÓW WOJENNYCH Z UKRAINY W POLSKIEJ SZKOLE	129
Alla Fridrikh GRAPHIC VOICES IN EFL: EMOTIONAL INTELLIGENCE, CRITICAL THINKING, AND ACADEMIC ENGAGEMENT	139
Mariam-Sofiia Shamsutdynova MOTIVATION TO LEARN FOREIGN LANGUAGES IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES. AXIOLOGICAL PARADIGM	143
Maksym Cheremisin BILINGUALISM IN UKRAINE FROM A TRANSDISCIPLINARY PERSPECTIVE	153

Nataliia Mykhalchuk, Margaryta Biloboroda, Nataliia Mandriichuk ACTUALIZING OF MNEMONICS BY THE WAY OF NEW EUROPEAN PARADIGM OF EDUCATION: ACTUALITY OF THE PROBLEM	156
Ernest Ivashkevych, Diana Kravets THE CONCEPT OF DISCOURSE AND ITS ROLE IN THE PROCESSES OF UKRAINE INTEGRATION INTO THE EUROPEAN SPACE	160
Eduard Ivashkevych, Inna Nohachevska, Tetiana Herheliuk THE PROCESSES OF COMMUNICATION AND QUASI-COMMUNICATION IN THE PARADIGM OF EUROPEAN INTEGRATION	164
Halyna Nikolaychuk, Olena Demchuk PSYCHOLOGICAL RESILIENCE IN WAR CONDITIONS	169
Маргарита Воровка, Алла Кожевникова, Олена Грабовець ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПСИХОЛОГІЇ ДО РОЗВИТКУ У СТУДЕНТСТВА НАВИЧОК ПСИХОЛОГІЧНОЇ САМОДОПОМОГИ В УМОВАХ ВІЙНИ ...	174
Яковишина Тетяна ТВОРЧА СКЛАДОВА КОМПЕТЕНЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	179
Наталя Романишина ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ПОСТУП СИСТЕМИ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	183
Любов Крайлюк ВИВЧЕННЯ ДОСВІДУ ВИЩОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ ПОЛЬЩІ КАФЕДРОЮ ІМЕНІ СТЕПАНА ШЕВЧУКА: ФОРМИ І МЕТОДИ	188
Sandra Ścieranka ZNACZENIE TOŻSAMOŚCI OSOBISTEJ W REALIZOWANIU FUNKCJI WYCHOWAWCZEJ PRZEZ NAUCZYCIELA	192
Оксана Синьчук СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ	200
Ганна Шліхта ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТЬ ЦІННІСНО-ДЕОНТОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СУЧАСНОГО ІТ-ФАХІВЦЯ	206
Катерина Коваль ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ В ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ	210
Oleksandra Vasylieva HARMONIZING CULTURAL NARRATIVES: EXPLORING THE INTERPLAY OF MUSICALITY IN UKRAINIAN DRAMA WITHING THE TAPESTRY OF EUROPEAN THEATRICAL TRADITIONS	214
Yevhen Kharchenko, Nataliia Khupavtseva, Anna Lagodiuk SOCIAL SUCCESS OF A PERSON AS A GREAT EUROPEAN VALUE	219
Alexander Nabochuk, Maria Polishuk CREATIVE PROBLEM SOLVING APPROACH OF V.O. MOLYAKO AS A VALUE, WHICH IS NECESSARY FOR EUROPEAN INTEGRATION	223

Ірина Панчук

доктор філософських наук, доцент,

завідувач кафедри філософії

Рівненського державного гуманітарного університету

ПРОБЛЕМА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Національна ідентичність є певним соціальним конструктом, що акцентує на унікальній самобутності нації (історичній, культурній, ціннісній та ін.). На думку авторів «Політичної енциклопедії» ідентичність нації визначається: по-перше, тотожністю індивіда з державною спільнотою на емоційному рівні та наслідування спільних цінностей, традиції, мови та ін. громадянами певної країни [1]. Проблема пошуку цивілізаційних орієнтирів в Україні постала відразу з проголошенням незалежності. У цьому контексті вагомого значення, як перед державою, так і перед суспільством активізувалося осягнення активною частиною українського соціуму феномену європейськості (символічна категорія, повністю не обоюможиває з поняттям «Європейський Союз», адже не всі європейці входять до ЄС), а відтак і пошуку формули інтеграційних процесів у європейські і світові структури.

Попри те, що нині в Україні ми не подолали ще шляху остаточного утвердження української ідентичності, повномасштабна російська агресія значно активізувала прискорення ідентифікаційних процесів. У цьому контексті виглядає показовим аналіз низки соціологічних опитувань, які вказують, що частка українців та українок, які ідентифікують себе передусім як громадян України, становить 85% чи 72%, залежно від методології та конкретного терміну проведення опитування. Для порівняння у 1992-2004 роках частка тих, хто вважають себе передусім громадянами України, не перевищувала 50%. Цей поріг ми перетнули після Помаранчевої революції. Наступний злет припав на Революцію гідності та початок російсько-української війни — тоді був подоланий поріг у 60%. З початком широкомасштабного російського вторгнення українське суспільство здолало поріг у 70%.

Згідно тієї ж соціології, зовнішні межі української ідентичності окреслились значно чіткіше. Європейська ідентичність посилилась – з 3,6 до 6,4 бали (0 означає, що людина зовсім не відчуває себе європейцем, а 10 – що відчуває абсолютно). Натомість ідентифікація себе з «радянськими людьми» послабилась – з 2,9 до 1,1 за аналогічною шкалою. Та й за розпадом СРСР жалкують лише 11%, хоча ще рік тому їх було 32% (і цей відсоток був більш-менш стабільним з 2014 року). З Росією і росіянами також все цілком передбачувано. Наприклад, якщо у 2021 році лише 55%

опитаних вважали, що українці та росіяни не є одним народом, то вже у березні 2022 року таких було 77%, а у квітні – 91% [2].

Як бачимо в українському просторі євроінтеграційні прагнення, насамперед, пов'язані з бажанням швидшого позбавлення негативної спадщини радянського минулого, тобто «радянської» та «панросійської» ідентичностей. Для України, починаючи з 2014 р. – це взагалі безальтернативний шлях не просто розвитку, але й збереження як державного утворення та шлях остаточного визначення західної моделі державного розвитку, а відтак і утвердження спільності ціннісних орієнтирів української та європейської спільнот. Відтак, наслідування принципів демократії та верховенства права, забезпечення рівності в міжкультурній взаємодії та збереження власної культурної спадщини – це саме ті європейські перспективи, які заклали початок нової трансформації української ідентичності, в основі якої постає формула універсальності демократії та прав людини [3]. Варто наголосити, що і посеред членів ЄС немає чіткої відповіді щодо сталого переліку компонентів спільної ідентичності. Вони постійно трансформуються. До того ж думки щодо можливості існування наднаціональної європейської ідентичності різняться. Зрештою, всі держави ЄС єдині у думці щодо спільних цілей розвитку та сповідування демократичних принципів.

Проте, зауважимо, що нинішні геополітичні реалії в світі, цивілізаційні виклики та початок гарячої фази протистоянь демократії з диктаторськими режимами, ставлять на порядок денний утвердження умов (за С.Гантінгтоном) [4] для становлення багатонаціональної ідентичності. Адже по суті належну відповідь загрози європейськості можуть дати лише сильні інтегровані інституції. Саме тоді соціумом відчувається важливість об'єднання у єдине утворення.

Нині євроінтеграційна формула працює за принципом «єдності в багатоманітті» та передбачає умови співіснування різних національних ідентичностей та зовсім не передбачають осібне зникнення останніх. Відтак поряд з національними ідентичностями ведеться дискусія про формування ще однієї – наднаціональної. До прикладу, країни Центральної і Східної Європи, що долучилися до ЄС і НАТО зберігають свою ідентичність і принципово відстоюють власні національні інтереси. Підтвердженням схожих тенденцій слугує світовий досвід. Розвиток країн нової хвилі модернізації свідчить, що успішна модернізація соціального і економічного розвитку не призводить до всеосяжної культурної вестернізації та втрати власної ідентичності. Більше того, наголосимо, у цьому контексті особливо актуального значення набуває констатація моделі, яка зовсім не передбачає «заміни» європейською ідентичністю національної. Саме тому багаторівнева модель співіснування різних народів за формулою «єдності в багатоманітті» під егідою Євросоюзу з обов'язковою умовою дотримання мультикультурності та толерантності, глибокої шани до культури ті історичних коренів власного народу, формує нині загальний порядок денний кожного європейця.

Більше того перспективи євроінтеграції України, як наголошують українські філософи – «не лише демократичні традиції, свобода руху ідей, товарів, фінансів, а й насамперед новий рівень відповідальності. Відповідальності за дотримання високих стандартів у багатьох галузях..., за спільне майбутнє, за ту саму спільну ідентичність, яка нині намагається увиразнитися із непростої взаємодії різних національних культур» [5].

Таким чином, на нашу думку входження України до Європейського Союзу зовсім не означає автоматичну, чи навіть поступову втрату національної ідентичності. Адже, попри дискусивність моделей (належність України до євроатлантичної цивілізації; самобутність української цивілізації; межовість між північноатлантичною цивілізацією та євразійською (московсько-православною) цивілізацією) цивілізаційної належності українців, цивілізаційну розколотисть українського суспільства (проявляється, здебільшого, регіональною та індивідуальною ментальністю) російсько-українська війна посилила орієнтацію на цивілізаційну модель розвинутого Заходу та утвердженням практик обраному цивілізаційному орієнтиру.

Список використаних джерел:

1. Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. Київ : Парлам. вид-во, 2011. 808 с.
2. Судин Д. Як війна вплинула на нашу ідентичність, пам'ять та цінності. 21.10.2023. URL: <https://tyzhden.ua/iak-vijna-vplynula-na-nashu-identychnist-pam-iat-ta-tsinnosti>
3. Двуреченська О. С., Гусениця А. В. Процес трансформації української ідентичності в контексті євро інтеграційних процесів. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*, 2022. №3(54). С. 175–188.
4. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку / пер. з англ. Наталії Климчук. Львів : Кальварія, 2006. 474 с.
5. Козловець М. А. Європейська інтеграція і національна ідентичність: український контекст. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2008. Вип. 35, С. 148–160.

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: РОЛЬ АКАДЕМІЧНИХ ТА ГРОМАДСЬКИХ СПІЛЬНОТ: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Рівне, 09 листопада 2023 р.). – Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської Інтеграції; Київ. 2023. – 227 с.

У збірнику вміщені тези учасників Міжнародної науково-практичної конференції, метою якої було: сприяти консолідації національних та міжнародних інтелектуальних ресурсів у сфері Європейських студій під час війни та поширенню досліджень з питань європейської інтеграції серед академічної спільноти України та за її межами, а також розвитку співпраці академічних кіл з громадським сектором, що в синергії поглиблює розуміння шляхів, можливостей і механізмів співпраці України з Європейським Союзом у сфері безпеки, політики, демократії, прав людини, економіки, науки, освіти, культури, екології, цифрових трансформацій та перспектив набуття Україною повноправного членства в ЄС.

УДК 327-044.247(4)(477):355.4(477)